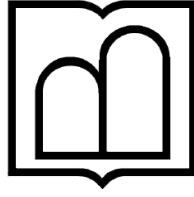

الله أكبر

دانشگاه علوم پزشکی

و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشکده دندانپزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه دکترای حرفه‌ای دندانپزشکی

عنوان:

بررسی تأثیر آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی بر شاخص dmft در کودکان

مراجعه‌کننده به مراکز درمانی اردبیل در سال ۱۴۰۲

استاد راهنما:

دکتر سمیه حکمت‌فر

نگارش:

هلیا حسن‌زاد مجدی

آذرماه ۱۴۰۲

کد پایان‌نامه: ۲۲۱

دانشگاه فناوری سوادکوه
معماری، مهندسی، معماری، مهندسی معماری
دانشکده دندانپزشکی

بسمه تعالی

گواهی اصالت پایان نامه

اینجانب هلیا حسن زاد مجدی دانش‌آموخته‌ی رشته‌ی دندانپزشکی مقطع دکترای حرفه‌ای به شماره‌ی دانشجویی ۹۶۱۸۱۶۰۰۵ گواهی می‌نمایم که این پایان‌نامه تحت عنوان " بررسی تأثیر آگاهی مادران از روشهای پیشگیری از پوسیدگی بر شاخص dmft در کودکان مراجعه‌کننده به مراکز درمانی اردبیل در سال ۱۴۰۲ " به راهنمایی اساتید محترم سرکار خانم دکتر حکمت فر به عنوان استاد راهنما بطور کامل اصل و بدون هرگونه سرقت علمی/ادبی بر اساس تعریف Plagiarism^۱ نگارش شده است و تمام یا قسمتی از آن توسط فرد دیگری در پایان نامه یا مراکز علمی دیگر ارائه نشده است. در ضمن اینجانب از مقررات مربوط به عدم رعایت صداقت در ارائه پایان نامه که منجر به مردود شدن و ارجاع به شورای پژوهشی دانشکده می‌شود، اطلاع کافی دارم.

تاریخ و امضای دانشجو

[Handwritten signature]

بدینوسیله اصالت (ORIGINALITY) و صحت نتایج این پایان‌نامه، مورد تأیید اینجانب دکتر حکمت فر به عنوان استاد راهنما می‌باشد.

استاد راهنمای اول / دوم

تاریخ و امضاء

[Handwritten signature]

^۱ Plagiarism Plagiarism یا سرقت علمی/ ادبی عبارت است از استفاده از تمامی یا قسمتی از مطالب یا ایده‌های منتشر شده یا منتشر نشده فرد یا افراد دیگر بدون ذکر منبع بطور مناسب یا کسب اجازه در موارد ضروری.

تقدیم به

پدر و مادر عزیز و مهربانم

که در سختی ها و دشواری های زندگی، همواره یاری دلسوز و فداکار

و پشتیبانی محکم و مطمئن برایم بوده اند.

تقدیر و سپاسگزاری

از استاد راهنمای گرانقدرم خانم دکتر سمیه حکمت فرکه وجودشان همیشه قوتی برای انجام

کارهایم بوده است و بدون شک انجام این پایان نامه بدون کمک و راهنمایی های ارزنده

ایشان امکان پذیر نبوده است، کمال تشکر را دارم.

همچنین این جانب بر خود وظیفه میدانم در کسوت شاگردی از زحمات و خدمات ارزشمند

استاد گرانقدر و اسکنده دندان پزشکی اردیل تقدیر و تشکر نمایم.

چکیده

بررسی تأثیر آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی بر شاخص dmft در کودکان مراجعه‌کننده به مراکز درمانی اردبیل در سال ۱۴۰۲

مقدمه: پوسیدگی دندان یک بیماری مزمن است که جمعیت بالایی از جامعه به‌ویژه کودکان به آن مبتلا هستند. والدین به‌خصوص مادران نقش مهمی در بهداشت و سلامت دهان کودکان خود دارند و آگاهی آن‌ها می‌تواند رفتارهای سالم بهداشتی را در فرزندانشان تثبیت نماید. بنابراین مطالعه‌ی حاضر با هدف بررسی تأثیر آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی بر شاخص dmft در کودکان انجام پذیرفت.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه به صورت توصیفی-مقطعی با مراجعه به مراکز درمانی شهر اردبیل تعداد ۱۴۴ کودک/والد واجد شرایط مورد بررسی قرار گرفت. برای سنجش میزان آگاهی مادران از پرسشنامه‌ی آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی استفاده گردید که روایی و پایایی آن قبل از استفاده مورد تأیید قرار گرفت. بعد از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها تحلیل داده‌ها در دو قسمت آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و غیره) و آمار تحلیلی با استفاده از آزمون کروسکال والیس، Independent Samples T Test، یومن ویتنی، ضریب همبستگی پیرسون با نرم‌افزار SPSS نسخه‌ی ۲۰ انجام گردید، سطح معناداری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج: نتایج نشان داد که تفاوت معناداری در میزان dmft دختران ($5/05 \pm 5/59$) و پسران ($5/23 \pm 5/59$) وجود ندارد. با افزایش تحصیلات مادر میزان آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی کودکان افزایش معناداری داشت. با افزایش سن کودک میزان آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی کودکان افزایش معناداری داشت؛ اما رابطه‌ی معناداری بین سن مادر و آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی وجود نداشت. رابطه‌ی معناداری بین dmft و آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی وجود نداشت و این رابطه بر اساس سن و تحصیلات مادر هم معنادار نبود.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که آگاهی مادران از روش‌های پیشگیری از پوسیدگی بر شاخص dmft در کودکان مراجعه‌کننده به مراکز درمانی شهر اردبیل تأثیر معناداری نداشت.

کلمات کلیدی: آگاهی، روش‌های پیشگیری از پوسیدگی، dmft

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
أ	چکیده

فصل اول: معرفی پژوهش

۱-۱	مقدمه، بیان مساله و ضرورت اجرای پژوهش	۱
۲-۱	اهداف پژوهش	۲
۳-۱	هدف کلی	۲
۴-۱	اهداف اختصاصی	۲
۵-۱	اهداف کاربردی	۳
۶-۱	سؤالات پژوهش	۳
۷-۱	فرضیه‌های پژوهش	۳
۸-۱	تعریف واژه‌ها	۳

فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه تحقیق

۱-۲	مقدمه	۵
۲-۲	مبانی نظری پژوهش	۵
۱-۲-۲	پوسیدگی دندان	۵
۲-۲-۲	تعریف DMFT	۶
۳-۲-۲	علت شناسی پوسیدگی دندان	۷
۱-۳-۲-۲	بزاق	۹
۲-۳-۲-۲	کمبود بزاق	۱۰
۳-۳-۲-۲	غلظت بزاق	۱۱
۴-۳-۲-۲	خصوصیات آناتومی دندان‌ها	۱۲
۵-۳-۲-۲	ترتیب دندان‌ها در قوس	۱۳
۶-۳-۲-۲	وجود دستگاه‌های ارتودونسی (اپلاینس‌ها) و ترمیم‌های دندانی	۱۳
۷-۳-۲-۲	عوامل ارثی	۱۴
۸-۳-۲-۲	وضعیت اجتماعی اقتصادی	۱۴
۴-۲-۲	راهکارهای پیشگیری از پوسیدگی	۱۵
۱-۴-۲-۲	تأثیر آموزش بر کاهش پوسیدگی دندان	۱۵
۲-۴-۲-۲	آگاه‌سازی والدین	۱۶
۳-۴-۲-۲	مسواک زدن و نخ دندان کشیدن	۱۷
۴-۴-۲-۲	دهان‌شویه‌ها	۱۸
۵-۴-۲-۲	دهان‌شویه کلرگزیدین (CHX)	۲۱

۲۲	.....۶-۴-۲-۲. زالیستول و پیشگیری از پوسیدگی
۲۳	.....۷-۴-۲-۲. فیشور سیلانت
۲۴	.....۸-۴-۲-۲. فلوراید تراپی
۲۶	.....۹-۴-۲-۲. رژیم غذایی
۲۸	.....۱۰-۴-۲-۲. استفاده از لیزر
۲۸	.....۱۱-۴-۲-۲. استفاده از شیرین کننده‌های غیر پوسیدگی‌زا
۲۹	.....۵-۲-۲. درمان پوسیدگی
۲۹	.....۱-۵-۲-۲. ترمیم
۲۹	.....۲-۵-۲-۲. ازن تراپی
۲۹	.....۳-۵-۲-۲. لیزر
۳۰	.....۶-۲-۲. کنترل پوسیدگی در روش‌های نوین در دست مطالعه
۳۰	.....۱-۶-۲-۲. پروبیوتیک‌ها
۳۰	.....۲-۶-۲-۲. پپتیدهای ضد میکروبی
۳۱	.....۳-۶-۲-۲. فن‌آوری نانو
۳۱	.....۴-۶-۲-۲. باکتریوفاژ
۳۲	.....۵-۶-۲-۲. ایمن‌سازی فعال
۳۲	.....۶-۶-۲-۲. واکنش ضد پوسیدگی
۳۳	.....۷-۶-۲-۲. DNA
۳۳	.....۸-۶-۲-۲. واکنش نو ترکیب
۳۴	.....۹-۶-۲-۲. ایمن‌سازی غیرفعال
۳۴	.....۳-۲. مروری بر پیشینه‌ی تحقیق
۳۴	.....۱-۳-۲. پیشینه‌ی پژوهش در ایران
۳۶	.....۲-۳-۲. پیشینه‌ی پژوهش در خارج
۳۹	.....۳-۳-۲. جمع‌بندی پیشینه‌های پژوهش

فصل سوم: مواد و روش‌ها

۳۹	.....۱-۳. نوع مطالعه و روش پژوهش
۳۹	.....۲-۳. جامعه‌ی آماری پژوهش
۳۹	.....۳-۳. حجم نمونه و روش نمونه‌گیری
۳۹	.....۴-۳. ابزار و روش گردآوری داده‌ها
۴۱	.....۵-۳. زمان و مکان انجام پژوهش
۴۱	.....۶-۳. متغیرهای پژوهش
۴۱	.....۷-۳. روش‌ها و تجزیه و تحلیل داده‌ها
۴۱	.....۸-۳. ملاحظات اخلاقی

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

۴۲	۱-۴. آمار توصیفی.....
۴۲	۱-۱-۴. فراوانی و درصد جنسیت و سن کودکان شرکتکننده در مطالعه.....
۴۳	۲-۱-۴. فراوانی و درصد تحصیلات مادران شرکتکننده در مطالعه.....
۴۴	۳-۱-۴. آماره‌های توصیفی متغیرهای مورد بررسی.....
۴۵	۲-۴. بررسی نرمال بودن داده‌های مورد بررسی.....
۴۶	۳-۴. آمار تحلیلی.....
۴۶	۱-۳-۴. مقایسه‌ی شاخص dmft و آگاهی بر اساس جنسیت.....
۵۲	۲-۳-۴. مقایسه‌ی شاخص dmft و آگاهی بر حسب مدرک تحصیلی مادران شرکت‌کننده در مطالعه.....
۵۵	۳-۳-۴. مقایسه‌ی شاخص dmft و آگاهی بر حسب سن مادر.....
۵۶	۴-۳-۴. بررسی ارتباط بین dmft و متغیر آگاهی.....

فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

۵۹	۱-۵. بحث.....
۶۵	۲-۵. نتیجه‌گیری.....
۶۶	۳-۵. محدودیت‌ها و پیشنهادهای پژوهش.....
۶۶	۱-۳-۵. پیشنهادهای.....
۶۶	۲-۳-۵. محدودیت‌ها.....
۶۷	منابع.....
۸۱	پیوست‌ها.....

فهرست جدول‌ها

عنوان

صفحه

- جدول ۱-۲: شیوع پوسیدگی دندان‌های شیری و دائمی در ایران ۶
- جدول ۱-۳: متغیرهای مورد بررسی ۴۱
- جدول ۱-۴: فراوانی و درصد کودکان شرکت‌کننده در مطالعه بر اساس جنس و سن ایشان ۴۲
- جدول ۲-۴: فراوانی و درصد شرکت‌کنندگان در مطالعه بر اساس تحصیلات والدین ۴۳
- جدول ۳-۴: میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحت بررسی بر حسب جنسیت کودکان شرکت‌کننده در مطالعه ۴۴
- جدول ۴-۴: نتایج آزمون کلموگروف اسمیرنف ۴۵
- جدول ۵-۴: میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحت بررسی بر حسب سن کودکان شرکت‌کننده در مطالعه ۴۶
- جدول ۶-۴: نتایج آزمون من‌ویتنی‌یو در خصوص متغیر dmft ۴۸
- جدول ۷-۴: نتایج آزمون من‌ویتنی‌یو در خصوص متغیر آگاهی ۵۰
- جدول ۸-۴: میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحت بررسی بر حسب مدرک تحصیلی مادران شرکت‌کننده در مطالعه ۵۲
- جدول ۹-۴: نتایج آزمون من‌ویتنی‌یو ۵۴
- جدول ۱۰-۴: نتایج آزمون همبستگی پیرسون در فرضیه‌ی سه ۵۵
- جدول ۱۱-۴: نتایج آزمون همبستگی پیرسون در فرضیه‌ی چهار ۵۶
- جدول ۱۲-۴: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بر حسب جنسیت ۵۶
- جدول ۱۳-۴: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بر حسب گروه سنی کودکان ۵۷
- جدول ۱۴-۴: نتایج آزمون همبستگی پیرسون بر حسب مدرک تحصیلی مادران شرکت‌کننده در مطالعه ۵۸

فهرست نمودارها

عنوان

صفحه

- نمودار ۴-۱: نمودار میله‌ای فراوانی کودکان شرکت‌کننده در مطالعه بر اساس سن ایشان..... ۴۲
- نمودار ۴-۲: نمودار میله‌ای فراوانی شرکت‌کنندگان در مطالعه بر اساس مدرک تحصیلی مادران..... ۴۳
- نمودار ۴-۳: نمودار ستونی میانگین dmft شرکت‌کنندگان در مطالعه بر حسب جنسیت ایشان..... ۴۴
- نمودار ۴-۴: نمودار ستونی میانگین آگاهی مادران شرکت‌کنندگان در مطالعه بر حسب جنسیت کودک..... ۴۴
- نمودار ۴-۵: نمودار ستونی میانگین dmft بر حسب سن کودکان شرکت‌کننده در مطالعه..... ۴۷
- نمودار ۴-۶: نمودار ستونی میانگین آگاهی مادران شرکت‌کننده در مطالعه بر حسب سن کودک ایشان..... ۴۷
- نمودار ۴-۶: نمودار ستونی میانگین dmft شرکت‌کنندگان در مطالعه بر حسب مدرک تحصیلی مادر ایشان..... ۵۳
- نمودار ۴-۷: نمودار ستونی میانگین آگاهی مادران شرکت‌کننده در مطالعه بر حسب مدرک تحصیلی ایشان..... ۵۳